بحرین – مقطعی از تاراج یک ملّت

دکتر کامیار صداقت ثمرحسینی
عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

منتشر شده در **وبگاه رسمی معاونت فرهنگی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی**

http://farhangi.taghrib.com/issues/g-p-۲/بحرین-—-مقطعی-از-تاراج-یک-ملّت

بحرین – مقطعی از تاراج یک ملّت

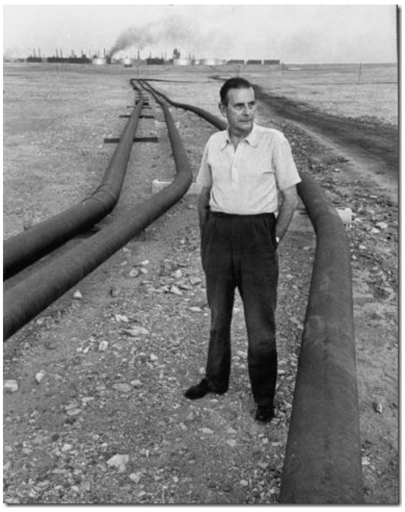
دکتر کامیار صداقت ثمرحسینی
عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

یکی از ویژگی‌های استعمار بریتانیا حضور میدانی عوامل آن در مستعمراتش بود. آنان با شور و اشتیاقی زائدالوصف و تحمل مشقات بسیار، سراسر سرزمین‌های اسلامی را به امید یافتن معادن و ثروت‌های آن مناطق و نیز شناخت فرهنگ و رسوم و عقاید ملل مختلف، سیر می‌کردند و به صورتی منظم مشاهدات خود را ثبت و ضبط می‌کردند. مشاهده منظم به آنان این قدرت را می‌داد تا با نقاط ضعف و قوّت سرزمین‌های اسلامی آشنا شوند و با ارسال اطلاعات خود به لندن، امکان ترسیم راهبردهایی کلان را با استفاده از اختلافات نژادی، قومی، مذهبی و زبانی جهت تداوم حضور استعماری خود فراهم سازند.

۱ – سلمان بن حمد آل خلیفه امیر وقت بحرین و چارلز بلگریو – ۱۹۴۵ میلادی

مراد ما تنها بیان وقایع گذشته نیست؛ بلکه توجه به جریان مستمری است که از دیروز تا امروز در جریان بوده است و روزبه‌روز توسعه‌یافته است. مشکل استبداد در بحرین موضوعی جدید نیست و تاریخی به قدمت حضور استعمار بریتانیا دارد. یکی از مقاطع متعدد این تاریخ ننگین، با نام شخصی بنام سر چارلز دارلیمپل بلگریو Charles Dalrymple Belgrave (۱۸۹۴ - ۱۹۶۹ م) گره خورده است. او از چهره‌هایی است که همانند عوامل بریتانیا در حجاز از قبیل جان فیلبی و یا کلنل لاورنس، به‌صورت میدانی به جمع‌آوری اطلاعات جهان اسلام مشغول بود و زندگی‌اش را صرف حفظ منافع امپراتوری بریتانیا و ایجاد آتش تفرقه و تضاد در جهان اسلام کرد و همو بود که در سال ۱۹۳۲ میلادی چاه‌های نفت بحرین را کشف کرد و در اختیار امپراتوری قرار داد.

۲. تاراج یک ملّت بلگریو در کنار لوله‌های نفت بحرین ۱۹۵۳ میلادی

چارلز بلگریو به مدت ۳۱ سال نماینده سیاسی و کارگزار بریتانیا در خلیج‌فارس بود. او در سال ۱۹۲۶ م به‌عنوان مستشار ویژه حاکم بحرین وارد بحرین شد و تا ۱۹۵۷ م که با قیام‌های مردمی ضد استعمار همراه بود، در این سمت باقی ماند و درواقع او حاکم اصلی بحرین بود.

۳- تمبر بحرین با نشان پادشاهی استعمار بریتانیا و تصویر ملکه

بسیاری از وقایع کنونی کشور بحرین بازتابی از سیاست‌های بلگریو است. اقداماتِ او در تربیت سیاسی آل خلیفه و رفتارهای خشن کنونی آنان تأثیرگذار بوده است. از دیدِ بلگریو برای حکومت در بحرین باید میان شیعه و سنی همواره اختلاف برقرار باشد. ناگفته نماند که او با توجه به سابقه قیام شیعیان عراق بر ضد بریتانیا در ۱۹۲۰ که به «ثورة العشرین» شهرت یافت، در شئون مذهبی مردم بحرین (شیعه و سنی) دخالت بسیار داشت و نسبت به فعالیت حسینیه‌ها و خطبا و نیز اداره اوقاف بحرین حساس بود.

از سوی دیگر بلگریو به‌خوبی می‌دانست که با توجه به بافت جمعیتی بحرین، آل خلیفه فاقد جایگاه اجتماعی بومی است، ازاین‌رو، در پایه‌گذاری نیروهای نظامی بحرین، مبنا را به استفاده از مزدوران بیگانه گذاشت. در آن زمان سه‌چهارم سپاهیان آل خلیفه از اتباع سایر کشورها به‌ویژه هند (در آن زمان مستعمره بریتانیا) بودند؛ این نگاه به بیرون همچنان در اولویت برنامه‌های آل خلیفه است و در چنین وضعیتی تداوم حکومت منوط به تفرقه میان مردم خواهد بود.

بلگریو همچنین کوشید تا احساساتِ اقوام مختلف اسلامی را علیه همدیگر تحریک کند و او از زمرهٔ اولین کسانی است که از واژه جعلی «خلیج عربی» (مجله صوت البحرین – سال ۱۹۵۵ م) استفاده کرد.

جالب‌توجه است که همسر او نیز با حمایت امیر وقت بحرین، به تأسیس مدارسی برای تربیت غربی دختران بحرینی اقدام کرد که موردانتقاد مسلمانان بحرین بود و این نشان

می‌دهد که آنان علاوه بر چپاول ثروت‌های ملل اسلامی، برنامه‌های وسیع‌تری را برای تغییر باورها و عقاید مسلمانان دنبال می‌کردند.

۴. همسر بلگریو در حال تربیت دختران بحرینی

سیاست بلگریو برای مهار اوضاع بحرین، تهییج احساسات شیعه و سنی علیه هم بود ولی مردم بحرین به‌طور طبیعی نزاعی باهم نداشتند و ازاین‌رو رهبران شیعه و سنی در روستای سنابس گرد هم آمدند و هیئت اتحاد ملی بحرین را تشکیل دادند. متعاقب این اقدام، اجتماعات اعتراضی در بحرین رو به تزاید گذاشت و به تظاهرات بزرگی در نوامبر سال ۱۹۵۶ میلادی انجامید که جنبه ضد اسرائیلی نیز داشت و بی‌ارتباط با اقدامات بریتانیا و رژیم غاصب صهیونیستی در آن سال در کانال سوئز نبود. آن تظاهرات با سرکوب گسترده همراه شد با بالا گرفتن انتقادات مردمی علیه سیاست‌های بلگریو و خانواده آل خلیفه، پنج‌تن از اعضای هیئت اتحاد ملی بحرین به جرم اقدام علیه قتل آل خلیفه و بلگریو دستگیر و محاکمه شدند که قضات آن دادگاه عبارت بودند از: سه تن از اعضای آل خلیفه به همراه سر چارلز بلگریو!!! درنتیجه همین ناآرامی‌ها بلگریو ناچار شد تا در مارس ۱۹۵۷ م بحرین را ترک کند و به لندن برود. بااین‌حال میراث او برنامه عملی آل خلیفه شد تا ضمن پیشبرد سیاست تغییر بافت جمعیتی بحرین، از حربه جنگ مذهبی برای بقای سیاسی خود استفاده کنند. از بلگریو کتاب‌هایی چون (The pirate coast) که با عنوان «کرانه دزدان» به فارسی ترجمه‌شده است و (Welcome to Bahrain) باقی‌مانده است. نیز درباره بحرین به قلم نویسنده ببینید: نوشتار «**بحرین و حذفِ**

فیزیکی رهبران مؤثر شیعه» منتشرشده در وب‌گاه مرکز بین‌المللی مطالعات صلح: به نشانی:

http://peace-ipsc.org/fa/۹۰۶۹-۲/

منبع: **وبگاه رسمی معاونت فرهنگی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی**

http://farhangi.taghrib.com/issues/g-p-بحرین——مقطعی-از-تاراج-یک-ملّت/۲